

POLITIKA ZA ZAŠTITU I SIGURNOST
DECE I MLADIH UDRUŽENJA AZBUKI

I. IZJAVA POLITIKE

Deca i mladi su najranjiviji članovi našeg društva, samim tim, treba da znaju da imaju pravo da budu bezbedni i da se osećaju bezbedno u svakom trenutku.

Osnovna svrha Politike je:

- da osigura bezbednost i dobrobit dece i mladih u programima omladinskog rada, kao i da poboljša njihov status u širem društvu;
- da ukaže na potrebu razumevanja pitanja zaštite i sigurnosti dece i mladih, kao i da se naglasi nužnost preduzimanja akcija od strane članova i volontera kada postoji sumnja, odnosno zabrinutost u odnosu na narušavanje bezbednosti;
- da ukaže na nužnost obuke svih volontera i članova kako bi se obezbedilo adekvatno reagovanje i kreiranje sigurnog okruženja za rad sa decom i mladima;
- da ukaže na značaj uloge omladinskih radnika i radnica i drugih članova kao i volontera i volonterki u zaštiti dece i mladih od zlostavljanja i zanemarivanja;
- da zaštiti Udruženje, članove i volontere od lažnih optužbi po pitanju zlostavljanja i ugrožavanja bezbednosti dece i mladih.

Politika definiše:

- šta je dobra praksa zaposlenih, članova i volontera Udruženja;
- procedure kojima se obezbeđuje da su članovi i volonteri podobni za rad sa mladima ili decom;
- kako da se adekvatno odgovori na sumnje i tvrdnje;
- kako se obezbeđuje profesionalna poverljivost;
- kako se obezbeđuje da su svi članovi udruženja i volonteri koji rade sa mladima ili decom upoznati sa Politikom i procedurama i da ih se pridržavaju.

Vrednosti, načela i verovanja udruženja AzBuki:

- Sva deca i mladi, bez izuzetka, imaju pravo na zaštitu od zlostavljanja.
- Dobrobit deteta i mlade osobe je najvažnija.
- Sve sumnje i optužbe o zlostavljanju biće ozbiljno shvaćene i ređovaće se na njih brzo i na odgovarajući način.
- Svi članovi i volonteri Udruženja imaju obavezu da prijave zabrinutosti u odnosu na pitanje zaštite i sigurnosti dece i mladih.
- Svako zlostavljanje podrazumeva zloupotrebu prava deteta ili mlade osobe.
- Sva deca i mlade osobe imaju jednaka prava na zaštitu od zlostavljanja i iskorišćavanja.
- Udruženje se obavezuje da će konstantno i kontinuirano raditi na promociji i unapređenju prava dece i mladih, u skladu sa Konvencijom UN o pravima deteta (pravo na slobodu od zlostavljanja i iskorišćavanja).
- Zlostavljanje dece i mladih nikada nije prihvatljivo.
- Udruženje ima obavezu da zaštiti decu i mlade sa kojima i za koje radi.
- Kada udruženje radi u partnerstvu, ima odgovornost da osigura da će partnerska institucija ili udruženje zadovoljiti minimalne standarde zaštite i sigurnosti dece i mladih u aktivnostima namenjenim mladima.

Udruženje će ispuniti zahteve za zaštitu i sigurnost dece i mladih na sledeće načine:

- **Podizanje svesnosti:** Udruženje će osigurati da su svi saradnici, partneri, članovi i volonteri upoznati sa pitanjima zaštite i sigurnosti dece i mladih.

- **Prevenција:** Udruženje će osigurati da se smanji rizik narušavanja sigurnosti dece i mladih kroz podizanje svesnosti i dobru praksu svih članova i volontera.
- **Prijavlјivanje:** Udruženje će osigurati da svi članovi i volonteri budu upoznati sa procedurama prijavljivanja narušavanja bezbednosti dece i mladih, kao i dalјim koracima.
- **Reagovanje:** Udruženje će osigurati da se preuzmu sve mere podrške i zaštite dece i mladih u slučajevima narušavanja bezbednosti dece i mladih.
- **Zagovaranje:** Udruženje će javno zagovarati (u skladu sa svojim mogućnostima) uspostavlјanje i unapređenje sistemske podrške zaštite dece i mladih, kao i poboljšanje njihovog statusa u društvu, a u skladu sa zakonskim okvirima i UN konvencijom o pravima deteta.

U cilju da se ispune gore navedeni standardi i ciljevi, udruženje će, takođe, osigurati:

- da svaka zabrinutost ili prijava slučaja podleže procedurama Politike;
- podršku deci i mladima, volonterima i članovima udruženja koji iskazuju zabrinutost ili su predmet zabrinutosti;
- poštovanje Zakona države i omogućavanje efikasnog sprovođenja istrage u saradnji sa nadležnim državnim organima;
- vođenje procesa zaštite dece i mladih, po principu "najboljeg interesa deteta i mlade osobe";
- prihvatanje stavova i želja dece i mladih;
- rad u partnerstvu sa roditeljima ili starateljima i/ili drugim stručnjacima, radi obezbeđivanja zaštite i sigurnosti dece i mladih.

II. ZAKONSKI OKVIR I DUŽNOST NA BRIGU

Pravo na zaštitu od svih oblika nasilja predstavlja osnovno pravo svakog deteta ili mlade osobe, utvrđeno u UN Konvenciji o pravima deteta (1989) i drugim dokumentima Ujedinjenih nacija, Saveta Evrope i ostalih međunarodnih organizacija, koje je država Srbija ratifikovala kao članica tih organizacija. Potvrđivanjem (ratifikovanjem) Konvencije o pravima deteta naša zemlja je preuzela obavezu da preduzima mere za sprečavanje nasilja nad decom i da obezbedi zaštitu deteta od svih oblika nasilja u porodici, institucijama i široj društvenoj sredini.

Konvencija o pravima deteta sadrži posebne odredbe o pravima deteta na fizički, psihički i moralni integritet, kojima se predviđaju mere za:

- zaštitu deteta od fizičkog i mentalnog nasilja, zlostrebe i zanemarivanja (uključujući seksualnu zlostrebu), dok je pod brigom roditelja ili druge osobe kojoj je dete povereno na staranje (član 19);
- zaštitu od nezakonite upotrebe narkotika i psihotropnih supstanci (član 33);
- zaštitu od svih oblika seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja (član 34), otmice i trgovine decom (član 35);
- zaštitu od "svih drugih oblika iskorišćavanja štetnih po bilo koji vid detetove dobrobiti" (član 36);
- zaštitu od nehumanih i ponižavajućih postupaka i kažnjavanja (član 37);
- mere podrške za fizički i psihički oporavak deteta - žrtve nasilja i njegovu socijalnu reintegraciju (član 39).

Omladinski rad deluje u okviru primarne prevencije i veoma je bitno razgraničiti dužnosti i obaveze ovog zanimanja, granice kompetentnosti i nužnost prosleđivanja slučaja ili informacije drugim institucijama koje se bave posebnom ili sekundarnom prevencijom, kao i zaštitnom intervencijom. Omladinski radnici i radnice, bilo da su članovi ili volonteri i volonterke, imaju obavezu da deluju u skladu sa UN Konvencijom o pravima deteta. U Republici Srbiji zlostavljanje je kategorisano kao povreda zakona i omladinski radnici i radnice kao i svi zaposleni i volonteri i volonterke udruženja AzBuki, moraju da deluju i u skladu sa zakonskim obavezama zemlje u kojoj rade.

KRIVIČNI ZAKONIK REPUBLIKE SRBIJE

Glava osamnaesta - Krivična dela protiv polne slobode

- Silovanje - Član 178
- Obljuba nad nemoćnim licem - Član 179
- Obljuba sa detetom - Član 180
- Obljuba zlostrebnom položaja - Član 181
- NedoVOLjene polne radnje - Član 182
- Podvođenje i omogućavanje vršenja polnog odnosa - Član 183
- Posredovanje u vršenju prostitucije - Član 184
- Prikazivanje pornografskog materijala i iskorišćavanje dece za pornografiju - Član 185
- Gonjenje za krivična dela protiv polne slobode - Član 186

Glava devetnaesta - Krivična dela protiv braka i porodice

- Vanbračna zajednica sa maloletnikom - Član 190
- Nasilje u porodici - Član 194
- Rodoskrnavljenje - Član 197

PORODIČNI ZAKON RS – bezbednosne mere za žrtve nasilja

ZAKON O ZABRANI DISKRIMINACIJE

ZAKON O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI

III. ZAŠTITA I SIGURNOST DECE I MLADIH

3.1. TIPOVI ZLOSTAVLJANJA

3.1.1. FIZIČKO ZLOSTAVLJANJE

Pod **fizičkim zlostavljanjem** se podrazumeva odnos ili ponašanje koje uključuje fizičku snagu i uzrokuje nanošenje povrede ili štete deci ili mladima, sa ili bez korišćenja predmeta. Pod fizičkim zlostavljanjem se podrazumeva udaranje, trešenje, šutiranje, bacanje, davljenje, gušenje, trovanje, paljenje ili poparivanje i sl., koja izazivaju ili mogu izazvati fizičke povrede ili smrt deteta ili mlade osobe.

Fizička povreda se može naneti detetu ili mladoj osobi i kada roditelj ili staratelj namerno izaziva simptome bolesti kod deteta. Ove situacije se obično nazivaju indukovanim bolestima ili *Munchausen syndrome by proxy*.

Kod ispitivanja fizičkog zlostavljanja treba obratiti pažnju na činjenicu da je potreban određeni nivo razvoja da bi dete samo sebe povredilo. Sumnja da je u pitanju fizičko zlostavljanje se istražuje kada roditelj ili staratelj poriče skorašnju povredu ili pad koji su dovoljni za objašnjenje ili tvrdi da je povreda slučajno nastala padom sa ležaja, što je nedovoljno za nastajanje takve povrede.

Za kriminalističku istragu fizičkog zlostavljanja su potrebni medicinski dokazi, odnosno, zapažanja u vidu nalaza lekara, a u vezi sa fizičkom zloupotrebom i uzrokom detetove smrti ili povrede.

3.1.2. EMOCIONALNO ZLOSTAVLJANJE

Emocionalno zlostavljanje podrazumeva emocionalno nezdrav tretman dece ili mladih, od strane roditelja ili staratelja, koji može izazvati ozbiljne i trajne ponašajne, kognitivne, afektivne i druge mentalne smetnje u emocionalnom razvoju deteta ili mlade osobe. Podrazumeva ponašanja koja razvijaju doživljaje bezvrednosti, ignorisanja, odbačenosti i neadekvatnosti kod deteta, te da će biti vrednovana samo ako zadovoljavaju potrebe drugih ljudi. Emocionalno zlostavljanje podrazumeva i razvojno i uzrasno neodgovarajuća očekivanja od deteta ili učestalo zastrašivanje i izazivanje nesigurnosti, kao i eksploataciju i korupciju. Emocionalno zlostavljanje predstavlja deo svih ostalih tipova zlostavljanja.

3.1.3. ZANEMARIVANJE

Zanemarivanje podrazumeva zapostavljanje bazičnih fizičkih i/ili psiholoških potreba deteta, koje može izazvati ozbiljna oštećenja zdravlja i razvoja. Podrazumeva propuste roditelja ili staratelja da obezbede adekvatnu hranu, smeštaj, obrazovanje, odeću, propuste u zaštititi deteta ili mlade osobe od fizičkih povreda ili opasnosti, kao i neobezbeđivanje odgovarajuće

medicinske nege ili lečenja. Zanemarivanje uključuje i zapostavljanje bazičnih emocionalnih potreba, kao i napuštanje deteta ili mlade osobe.

Osnovne forme zanemarivanja su fizičko, edukativno, zdravstveno, emocionalno, vaspitno zanemarivanje, neadekvatan nadzor i napuštanje deteta ili mlade osobe.

3.1.4. SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE

Seksualna zloupotreba podrazumeva navođenje ili primoravanje deteta ili maloletne osobe na učešće u seksualnim aktivnostima, bilo da su kontaktne ili nekontaktne. Kontaktna seksualna zloupotreba uključuje vaginalni, analni ili oralni odnos, seksualno dodirivanje, kao i ostale forme kontakta sa maloletnikom koji se sprovodi u seksualne svrhe. Nekontaktna seksualna zloupotreba podrazumeva izlaganje deteta pogledu, egzibicionizam, prikazivanje pornografskog materijala, prisustvo deteta seksualnim aktivnostima ili navođenje deteta da se ponaša na seksualne, uzrasno neprihvatljive načine. Seksualna eksploatacija se odnosi na korišćenje dece za prostituciju, pornografiju ili druge slične aktivnosti.

Seksualnom zloupotrebom se smatra svaka aktivnost koja se sprovodi sa detetom radi zadovoljavanja seksualnih potreba odraslih, nezavisno od toga da li je dete svesno prirode tih radnji. U ovu vrstu zloupotrebe spada i seksualni kontakt između adolescenta i mlađeg deteta, ukoliko postoji znatna razlika u uzrastu, razvojnom stadijumu ili snazi.

3.1.5. SILEDŽIJSTVO

Siledžijstvo je ponašanje koje se ponavlja tokom dužeg perioda, kad je žrtvama teško da se brane. U okviru omladinskog rada treba sprečavati svako ponašanje koje podrazumeva siledžijstvo, u bilo kom obliku:

- fizičke napade (tuča, udaranje);
- krađu i iznuđivanje materijalnih i finansijskih sredstava, putem ucene;
- verbalno zlostavljanje (zadirivanje, širenje tračeva, pretnje, nazivanje ružnim imenima, vređanje);
- emotivno zlostavljanje (izolovanje deteta ili mlade osobe iz društvenih događanja ili aktivnosti, odbacivanje od strane vršnjačke grupe).

3.1.6. ZDRAVSTVENO-SIGURNOSNE MERE PREDOSTROŽNOSTI

Zaštita dece i mladih ne podrazumeva samo prevenciju i reagovanje na zlostavljanje, ona ujedno uključuje neizlaganje dece i mladih rizicima u kojima bi mogli biti povređeni.

Stoga, u praksi omladinskog rada, veoma je bitno imati uspostavljene procedure u odnosu na zdravstveno-sigurnosne mere zaštite.

To uključuje:

- Obavezu Udruženja da obezbedi zdravstveno osiguranje kada se sa mladima ide na neki izlet, kamp ili studijsko putovanje izvan Srbije;
- Posedovanje prve pomoći u kancelariji, kao i na putovanjima. U slučaju kampa ili putovanja potrebno je da jedna osoba ispred Udruženja koja je zadužena za grupu mladih poseduju obuku iz prve pomoći;

- Posedovanje potrebnih informacija o mladima (zdravstveno stanje i kontakti staratelja/roditelja);
- Korišćenje bezbednih igara i aktivnosti. Svaka aktivnost omladinskog rada nosi sa sobom određene elemente rizika, stoga je vrlo bitno napraviti analizu rizika, koja podrazumeva procenu rizika. U skladu sa tim da li je procenjen rizik visok ili nizak, donosi se odluka o sprovođenju ili nesprovođenju određene aktivnosti i preduzimaju se mere predostrožnosti, kako bi se postojeći rizici smanjili.

3.2. PROMOCIJA ZDRAVIH STILOVA ŽIVOTA

Udruženje AzBuki u okviru svojih aktivnosti promovise zdrave stilove života, što uključuje ne izlaganje dece i mladih psihoaktivnim supstancama, uključujući duvanski dim i alkohol. U odnosu na alkohol, udruženje AzBuki veruje da je nužno širenje svesti javnosti o štetnim učincima alkohola kao i proaktivno delovanje u cilju rušenja postojećih društvenih alkohol normi. Kao sastavni deo ovog problema, udruženje AzBuki se zalaže za ravnopravnost polova. Proaktivno deluje u odnosu na podizanje svesnosti šire javnosti, a posebno mladih, o rodnim ulogama i njihovim poveznicama sa konzumacijom alkohola i nasiljem.

- У оквиру свих својих активности удружење АЗБуки подржава средину без психоактивних супстанци, алкохола и дувана. Ово се односи на активности унутар канцеларије и изван канцеларије (студијска путовања, тренинзи, интеркултуралне вечери).
- Чланови и волонтери и волонтерке као узорци младима имају обавезу да промовишу здраве стилове живота у омладинском раду. Ово укључује прописно понашање током директног рада са младима, али и на социјалним мрежама. На социјалним мрежама удружење АЗБуки се обавезује да промовише здраве стилове живота, који не укључују промоцију психоактивних супстанци, алкохола, дувана, нити њихових индустрија.
- У случају да се члан појави у Удружењу под утицајем алкохола или других психоактивних супстанци, или да исте конзумира у току радног времена биће санкционисан у складу са Правилником.
- Удружење АЗБуки неће сарађивати, узимати поклоне, промотивни материјал нити донације од стране дуванске и алкохол индустрије за спровођење својих активности.

U sklopu zdravstveno sigurnosnih mera, omladinski radnici i radnice imaju odgovornost da:

- Pričaju sa mladima i da ih upoznaju sa zdravstveno-sigurnosnim merama tokom planiranja i sprovođenja određenih aktivnosti i njihovih odgovornosti. Na taj način, mladi će biti upućeni i steći razumevanje, a samim tim, preuzeti i sami odgovornost za svoju sigurnost.
- Krajnja odgovornost omladinskog rada u sigurnosti mladih tokom aktivnosti, leži na voditelju aktivnosti (omladinskom radniku i omladinskoj radnici).
- Ukoliko se program sprovodi u saradnji sa nekom drugom organizacijom, zdravstveno-sigurnosne mere se moraju uvrstiti u dogovor o saradnji.
- Sve vreme tokom trajanja aktivnosti omladinskog rada, trebalo bi obezbediti adekvatnu superviziju, od strane omladinskih radnika i radnica.

IV. SELEKCIJA I UPRAVLJANJE ZAPOSLENIMA I VOLONTERIMA

4.1. SELEKCIJA ČLANOVA I VOLONTERA

Svi članovi i volonteri i volonterke koji direktno rade sa mladima, imaju obavezu da pročitaju i poštuju **Politiku za zaštitu i sigurnost dece i mladih udruženja AzBuki**. Kopija Politike će biti dostavljena svim članovima i volonterima, pri čemu će imati obavezu da potpišu da su je pročitali i razumeli, kao i da će poštovati njenu sadržinu.

Svi članovi i volonteri koji direktno rade sa mladima ili decom, imaju obavezu da popune formulare sa sledećom sadržinom (**Prijava za poziciju koja uključuje kontakt sa mladima - Prilog A**) :

- ime i prezime, adresa, datum rođenja;
- informacije o prethodnom iskustvu u radu sa decom/mladima;
- informacije o presudama za krivična/prekršajna dela;
- kontakti dve osobe kao reference za kvalitet prethodnog rada sa mladima/decom;
- dozvola za proveru evidencije kažnjavanja kod nadležnog državnog organa.

Svaka mlada osoba ispod 18 godina starosti koja želi da učestvuje u aktivnostima ima obavezu da popuni formular kao formu **saglasnosti za učešće u aktivnostima**, uz lični potpis i potpis roditelja ili staratelja (**Prilog B**).

4.2. UPRAVLJANJE ZAPOSLENIMA I VOLONTERIMA UKOLIKO DOĐE DO NARUŠAVANJA BEZBEDNOSTI DECE I MLADIH

4.2.1.

Ako su tvrdnje o zlostavljanju upućene na osobu koja je član ili je volonter ili volonterka Udruženja, osoba će biti suspendovana iz rada udruženja, dok se ne završi istraga slučaja.

4.2.2.

Ukoliko se tvrdnja o zlostavljanju (upućena na osobu koja je član ili je volonter ili volonterka Udruženja), desila na putovanju ili događaju koji je udaljen od uobičajenog mesta sprovođenja aktivnosti sa mladima (npr. kamp, studijska putovanja), osoba će biti odmah suspendovana i udaljena od grupe mladih i dece.

4.2.3.

Svaki slučaj sumnje fizičkog ili seksualnog zlostavljanja, kao i obelodanjivanja, treba preneti nadležnim državnim organima na dalju istragu (lokalna policija i centar za socijalni rad).

4.2.4.

U slučaju sumnje zanemarivanja ili emocionalnog zlostavljanja, interna istraga će se sprovesti od strane Saveta za bezbednost, uz podršku jednog člana. Ukoliko interna istraga upućuje na zlostavljanje, informacije se prosleđuju nadležnim državnim organima na dalju istragu (lokalna policija i centar za socijalni rad).

4.2.5.

Ukoliko se, nakon istrage, utvrdi da su optužbe o zlostavljanju istinite, član ili volonter ili volonterka će biti trajno izbačeni iz Udruženja.

V. KODEKS PONAŠANJA

5.1. ZAŠTITA DECE I MLADIH I SEBE KAO VODITELJA AKTIVNOSTI SA MLADIMA

Pored kreiranja sigurnog okruženja, takođe je veoma važno da voditelji aktivnosti sa mladima obrate pažnju na vlastito ponašanje, kako bi zaštitili i decu i mlade, a i sebe. Voditelji aktivnosti, pre sprovođenja aktivnosti, moraju isplanirati svoj rad kako bi se sprovedla analiza rizika, a time minimizirali rizici.

U radu sa mladima mora se:

- osigurati prisustvo dve osobe tokom aktivnosti sa mladima. Idealna situacija su prisustvo omladinskih radnika i radnicaca oba pola;
- biti svestan opasnosti da i sami omladinski radnici mogu postati predmet sumnje ili optužbe za zlostavljanje;
- imati na umu da komentari omladinskih radnika, upućeni mladima, mogu biti pogrešno protumačeni, iako su komentari dati u najboljoj nameri;
- prepoznati potrebu za oprezom, posebno kada se radi sa mladima na senzitivnim pitanjima i problemima (npr. siledžijstvo, obelodanjivanje zlostavljanja, tuga);
- biti svestan mogućih implikacija kod fizičkog kontakta sa mladima.

Ni pod kojim okolnostima omladinski radnici ne bi trebali:

- da favorizuju i postanu preterano prisni sa pojedincima;
- da veruju da nikada neće doći u situacije u kojima mlada osoba ili dete koje obelodanjuje zlostavljanje, same optuži za zlostavljanje voditelje;
- da se oslanjaju na dobru ličnu reputaciju, te samim tim ne poštuju kodeks ponašanja u odnosu na zaštitu dece i mladih.

5.2. KONTAKT JEDAN NA JEDAN SA MLADOM OSOBOM

Situacije jedan na jedan, iz perspektive zaštite dece i mladih, su vrlo osetljive ali, zbog prirode same profesije, teško ih je izbeći. U takvim situacijama, mora se paziti na zaštitu deteta ili mlade osobe, kao i zaštitu omladinskih radnika i radnica.

Kao omladinski radnici, osigurajte sledeće:

- Budite dostupni svojim kolegama i koleginicama, u smislu da ih informišete gde idete, sa kim, sa kojom svrhom, te, ukoliko postoji potreba, da vas mogu prekinuti u radu.
- Budite na nekom vidnom mestu na kom postoji cirkulacija ljudi, ali u onoj meri koja obezbeđuje mir i tišinu, što je potrebno za individualni razgovor. Idealna situacija je raditi u prostoriji koja ima velike prozore, tako da ste dostupni vizuelno, ali vam buka ne smeta pri radu. Ukoliko to nije moguće, ostavite otvorena ili odškrinuta vrata prostorije u kojoj radite.
- Izbegavajte nepotrebne fizičke kontakte sa mladom osobom.

- Ukoliko morate ostvariti fizički kontakt sa mladom osobom, prvo se postarajte da dobijete njihovo odobrenje (Da li je u redu ako te zagrlim?).
- Izbegavajte bespotrebno produžavanje individualnog razgovora sa mladom osobom.

5.3. NOŠENJE SA AGRESIVNOM PONAŠANJEM

Definicije agresivnog ponašanja mogu biti vrlo subjektivne i razlikuju se od individue do individue, delimično zbog toga što na samu našu percepciju i definisanje agresivnog ponašanja utiču naša prethodna iskustva. Ono što je za nekoga agresivno ponašanje, neko drugi može prihvatiti kao normalno ponašanje. Ovu činjenicu moramo imati na umu kada se suočavamo sa agresivnim ponašanjem.

U takvim situacijama bitno je:

- na agresivno ponašanje ne odgovarati agresijom;
- uvek ostati smiren;
- ukoliko je moguće, izmestiti agresivnu osobu iz konfliktne situacije;
- koristiti nepreteći govor tela;
- pričati smirenim glasom, bez vike i podizanja tona;
- izbegavati fizički kontakt;
- biti iskren;
- ukoliko je moguće i ukoliko je primereno, izmestiti žrtvu agresije iz konfliktne situacije;
- nikada se ne izlagati bespotrebnom riziku.

5.4. UKOLIKO DOĐE DO OBELODANJIVANJA ZLOSTAVLJANJA

Zlostavljanje je viđeno kao povreda zakona, te zaposleni i volonteri i volonterke Udruženja, moraju da deluju u skladu sa zakonskim okvirom Republike Srbije i Politikom Udruženja.

Voditelj aktivnosti sa mladima je dužan da prijavi sumnju na zlostavljanje ili počinjeno zlostavljanje Savetu za bezbednost, kao i svom nadređenom. Voditelj aktivnosti sa mladima je dužan da ispuni prijavu (**Prilog E**), koji prosleđuje Savetu za bezbednost. Savetu za bezbednost prosleđuje informacije policiji i/ili centru za socijalni rad, kao i Upravnom odboru Udruženja.

Ukoliko voditelj aktivnosti sa mladima ne prijavi sumnju na zlostavljanje ili počinjeno zlostavljanje, može postati predmet zakonske tužbe.

Ukoliko voditelj aktivnosti sa mladima sumnja ili je informisan o zlostavljanju deteta ili mlade osobe, vrlo je važno da **NIKADA** samoinicijativno ne istražuje dalje.

Kada dete ili mlada osoba obelodani zlostavljanje, uloga voditelja aktivnosti sa mladima jeste da pruži podršku, te da na znanje da je otvoren za slušanje, ali da mora proslediti informaciju dalje nadležnim licima i institucijama.

Vrlo je bitno, pre početka individualnog razgovora, mladima i deci razjasniti razliku između **tajne i poverljivosti**.

VI. IZJAVA UDRUŽENJA AZBUKI

Budite proaktivni u svakom trenutku. Prepoznajte znake i simptome. Ako sumnjate ili ako ste obavješteni da dete ili mlada osoba doživljava zlostavljanje, nikada nemojte pokušavati da istražujete dalje. Uvek se odnosite u skladu sa smernicama propisanim za izveštavanje i zatražite savet od Saveta za bezbednost ili socijalne službe.

Nemojte suditi o onome što je rečeno. Pokušajte da pružite podršku detetu ili mladoj osobi. Ne postavljajte pitanja o onome u šta možda sumnjate. Recite jasno da ste dostupni da saslušate i možete ponuditi podršku, ali da **MORATE** informacije proslediti dalje.

Zapamtite... Ne pokušavajte ovo sami srediti!

6.1. SAVET ZA BEZBEDNOST

Identifikovana osoba ispred Udruženja na poziciji predstavnika Saveta za bezbednost je:

Predsednik saveta za bezbednost

Telefon: 065 276 09 62

E-mejl: bezbednost@azbuki.net

Predsednik saveta za bezbednost je obavezan da osigura kontakte sa relevantnim institucijama.

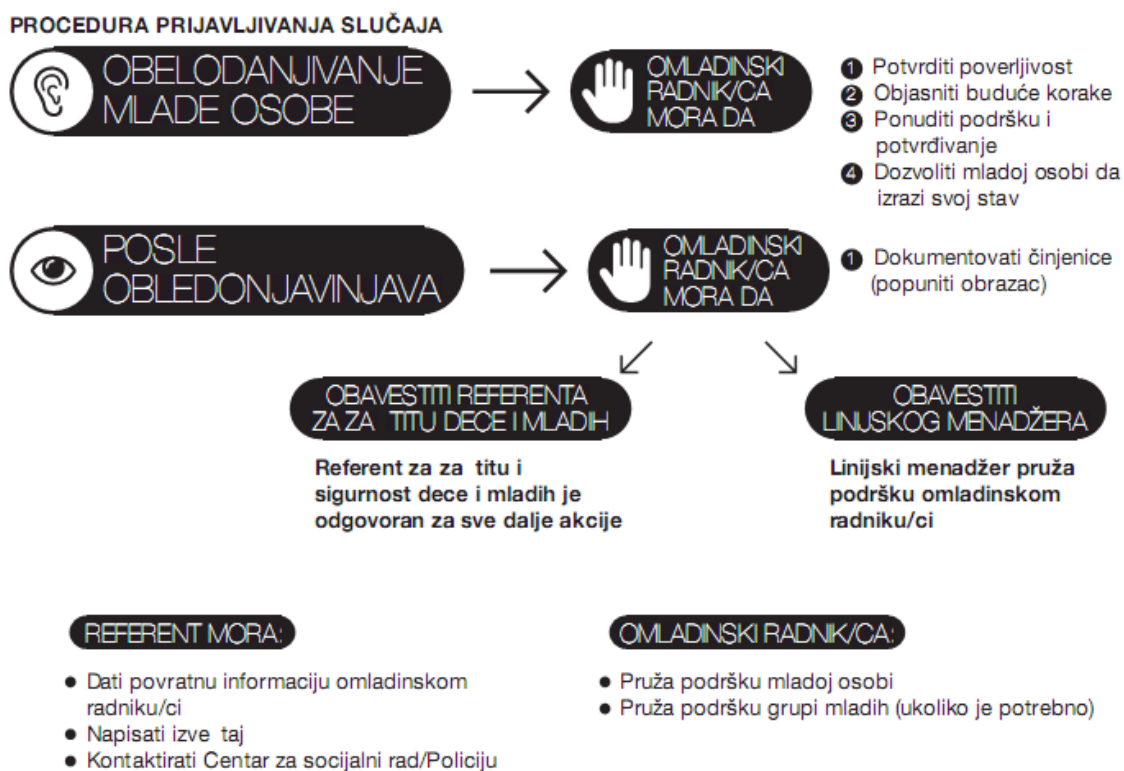
6.2. KAKO SE NOSITI SA OZBILJNIM INCIDENTIMA I PROBLEMIMA KOJI NARUŠAVAJU DOBROBIT DECE ILI MLADIH

U slučajevima u kojima se identifikuje narušavanje bezbednosti dece i mladih, svi članovi i volonteri imaju obavezu da popune **obrazac obaveštenja o nesreći (Prilog D)**. Obrazac se koristi za kratke zabeleške svih značajnih činjenica u odnosu na identifikovani incident ili problem koji se dogodio tokom aktivnosti sa decom ili mladima. Obrazac je potrebno popuniti u što kraćem vremenskom roku, neposredno posle incidenta. Beleške se mogu koristiti kao osnova za buduće akcije istraživanja slučaja.

Da bi se u potpunosti sprovodila zaštita dece i mladih u radu sa mladima, potrebno je da svi učesnici u aktivnostima ispune **zdravstveni obrazac (Prilog C)**, a kada je neophodno i **odobrenje za korišćenje fotografija, filmova ili video snimaka dece i mladih (Prilog F)**, da bi se minimizirali potencijalni rizici.

6.3. KAKO SE NOSITI SA ZLOSTAVLJANJEM KOJE JE OBELODANJENO, OTKRIVENO ILI POD SUMNJOM

Iako postoji velika mogućnost da će mladi i deca iskoristiti sigurnu atmosferu u okviru programa rada sa mladima i da će se poveriti voditeljima aktivnosti sa mladima, zaposleni i volonteri ne treba sami da istražuju pitanje zlostavljanja. Članovi i volonteri su dužni da prate procedure prikazane u dijagramu, kao i da ispune **obrazac za izveštavanje o incidentu/zabrinutosti (Prilog E)**.

6.4. UKOLIKO POSTOJI ZABRINUTOST DA JE DETE ILI MLADA OSOBA U NEPOSREDNOJ OPASNOSTI

Ukoliko postoji zabrinutost da je dete ili mlada osoba u neposrednoj opasnosti, član ili volonter ima obavezu da kontaktira Savet za bezbednost. Član ili volonter mora navesti da li je dete ili mlada osoba u neposrednoj opasnosti, na osnovu čega će se preduzeti dalje odgovarajuće mere.

Ukoliko članovi Saveta za bezbednost nisu dostupni, član ili volonter ima obavezu da kontaktira linijskog menadžera, odnosno, odgovornu osobu u Udruženju. U slučaju da član ili volonter nije u mogućnosti da kontaktira unutrašnju organizacionu podršku, a situacija je hitna, dužan je da direktno kontaktira nadležne državne organe (centar za socijalni rad i policiju) ili proverene agencije za podršku.

Očekuju se sledeće informacije od člana ili volontera:

- Ime i prezime, datum rođenja, adresa, pol deteta ili mlade osobe.
- Sa kim dete ili mlada osoba živi.
- Koju školu dete ili mlada osoba pohađa.
- Gde se dete ili mlada osoba trenutno nalazi.
- Posebne potrebe deteta ili mlade osobe (ukoliko postoje).
- Kontakt informacije osobe koja prijavljuje zabrinutost.

U nekim slučajevima, potrebno je navesti i sledeće informacije:

- Priroda problema.
- Kako i zašto su nastali problemi.
- Koje su potrebe deteta ili porodice.
- Prethodno preduzimane mere i aktivnosti.
- Navesti tačno šta su mlada osoba ili dete ili staratelj rekli u vezi sa narušavanjem bezbednosti.
- Datum, vreme i lokacije svih zabeleženih incidenata.
- Detalji svedoka, ukoliko ih je bilo (imena, adrese, kontakt).
- Da li su potrebne hitne mere kako bi dete ili mlada osoba bila bezbedna.

6.5. KADA SE ZABRINUTOST O ZLOSTAVLJANJU DESI TOKOM PUTOVANJA ILI NA KAMPU, STUDIJSKOJ POSETI

Kada se osoba koja je zlostavljana i navodni zlostavljač (omladinski radnik, volonter ili neko drugi) nalaze na istom putovanju ili na kampu, studijskoj poseti, prioritetno je da se osoba koja je zlostavljana zaštititi, kao i da se druge mlade osobe iz grupe osećaju bezbedno. Ukoliko ne postoji neposredna opasnost od daljeg zlostavljanja, onda se mogu primeniti različiti pristupi rešavanja problema. Članovi ili volonteri imaju obavezu da kontaktiraju Savet za bezbednost, kao i svog linijskog menadžera ili odgovornu osobu, kako bi dobili instrukcije za dalje delovanje. Ukoliko je evidentno da je zlostavljanje počinjeno, član ili volonter (odmah nakon konsultacija sa unutrašnjom podrškom Udruženja) imaju obavezu da kontaktiraju lokalnu policiju i centar za socijalni rad.

Član ili volonter ili Predsednik Saveta za bezbednost imaju obavezu da obaveste roditelje ili staratelje zlostavljane mlade osobe. Prilikom obaveštavanja roditelja, posebna pažnja se treba posvetiti na način saopštavanja roditeljima. Takođe, potrebno je napraviti analizu i doneti odluku da li mladu osobu koja je zlostavljana (kao i ostale članove grupe) treba poslati kući. Odluke će zavisiti od ozbiljnosti incidenta, eventualnih posledica, kao i rizika za decu ili mlade.

Kada se obelodanjenje, koje se odnosi na zlostavljanje u porodici ili kući, dogodi na putovanju ili na kampu, studijskoj poseti, članovi ili volonteri imaju obavezu da kontaktiraju Savet za

bezbednost i linijskog menadžera ili odgovornu osobu, kako bi dobili instrukcije o narednim koracima.

Kada je osoba koja zlostavlja član lokalnog stanovništva, član ili volonter ima obavezu da kontaktira policiju u gradu ili mestu gde se nalaze, a potom Savet za bezbednost i linijskog menadžera.

Član ili volonter, čak ni u hitnim slučajevima, ne sme da ulazi sam u spavaću sobu mlade osobe. Ulazak u spavaću sobu, tokom putovanja, mora uvek da bude u pratnji još jednog člana ili članice osoblja.

Ukoliko je navod o zlostavljanju upućen protiv člana ili volontera, on mora odmah da napusti mesto na kom se grupa mladih nalazi. Dobrobit mlade osobe je prioritet.

6.6. BITI PROAKTIVAN

Biti proaktivan znači biti svestan potencijalne zloupotrebe, prepoznavanje znakova i simptoma zlostavljanja - kako fizičkih, tako i ponašajnih simptoma, kao i prosleđivanje zabrinutosti Savetu za bezbednost i linijskom menadžeru. Obelodanjivanja se, u većini slučajeva, dese sasvim slučajno. To može biti kroz neformalni razgovor između mlade osobe i voditelja aktivnosti sa mladima ili npr. u slučajevima kada voditelj aktivnosti sa mladima uoči da mlada osoba poseduje seksualno znanje ili ponašanje koje je neprimereno za njegov ili njen uzrast.

Navodimo nekoliko smernica koje treba imati na umu u ovakvim situacijama:

- Biti svestan potencijalne zloupotrebe.
- Prepoznavati znakove i simptome zlostavljanja - kako fizičke, tako i ponašajne simptome.
- Obratiti pažnju na seksualno ili drugo ponašanje ili znanja mladih, a koja su neprimerena za njegov ili njen uzrast.
- Slušati decu i mlade kada razgovaraju sa vama i drugima.
- Ne postavljati sugestivna pitanja, ali adresirati sumnjive fizičke ili ponašajne simptome, na primer: "Te modrice izgledaju bolno, kako se to dogodilo?" ili: "Tiha si večeras, da li je sve u redu?".
- Ako prepoznate zlostavljanje putem proaktivnosti (npr. ako na nesugestivno pitanje: "Te modrice izgledaju bolno, kako si ih zadobio?", dobijamo odgovor: „Otac me je opet udario kaišem.“), više ne postavljajte pitanja koja vode ka daljem obelodanjivanju. Dajte do znanja mladoj osobi da ste tu za njih, ukoliko žele da pričaju o tome, ali nikako ne produbljujte razgovor u dalja ispitivanja. To bi moglo da izazove uznemirenost i/ili konfuziju kod mlade osobe. Vaše je da prenesete informaciju dalje i da poštujuete procedure Politike.

Obratite pažnju na sumnjiva ponašanja nepoznatih lica koja nisu prošla proceduru regrutacije i provere. Ovo uključuje neodgovarajuću upotrebu fotografske opreme, kada su nepoznata lica prisutna na mestima i u vreme koje nije primereno ili se ophode na neodgovarajući način ili uspostavljaju kontakt sa mladima.

Ako i posumnjate u zlostavljanje, ne prilazite navodnom počiniocu, vaše je da prosledite informaciju ili zabrinutost dalje, u skladu sa procedurama Politike.

Ukoliko je zabrinutost o zloupotrebi usmerena na člana ili volontera Udruženja i ukoliko se moguća zloupotreba desila u okviru programa Udruženja, prikladno je da se obratite spoljnoj osobi od poverenja ili organizaciji ili agenciji za nepristrasan savet. Kada je moguće, pre konsultacije sa spoljnom agencijom ili osobom od poverenja, konsultovati se sa članovima Saveta za bezbednost i/ili linijskim menadžerom.

Omladinski radnici treba da imaju na umu svoje profesionalne granice. Socijalni radnici i drugi stručnjaci u oblasti dečije zaštite će preuzeti slučaj ili zabrinutost zlostavljanja i nastaviti sa daljom istragom i preduzeti nužne akcije. Saveti i podrška su uvek dostupni preko Saveta za bezbednost. Takođe, uvek možete da kontaktirate Centar za socijalni rad, kao i druge odgovarajuće organizacije ili agencije za savet.

Članovi i volonteri nikada ne smeju da razgovaraju sa roditeljima ili starateljima o sumnji ili obelodanjivanju ozbiljnog fizičkog ili seksualnog zlostavljanja. U razgovoru sa roditeljima ili starateljima, pitanja treba da budu sa ciljem jasnijeg definisanja uzroka promene ponašanja deteta ili mlade osobe, npr. razvod, smrt u porodici. Roditelju ili staratelju se nikada, bez pristanka mlade osobe, ne sme reći da je dete ili mlada osoba obelodanila zlostavljanje.

U Nišu, 03.02.2013.